

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

## İSLAM BİRLİĞİ İÇİN DEĞİŞMEZ ESASLAR

Cemaatte ve Ümmette hakiki ve makbul ittihad ve hizmet beraberliğinin sağlanması ancak Düsturlar ve Esasat dairesinde olabileceğinden bu eser, bu düstur ve esasat-ı nuriyeyi nazara vermesiyle ehemmiyeti haizdir.

Keza kâinatın güzellik ve manidarlığı, Sani'inin onda takib ettiği gaye ve hikmetlerin bilinmesi derecesiyle görüldüğü gibi, Kur'andan alınan ve Risale-i Nurda nazara verilen hüküm ve düsturların ehemmiyetinin bilinmesi de, onlardaki derin ve küllî İlâhî hikmetlerin bilinmesi ve hissedilmesi derecesiyledir.

Kitabda bildirilen bu hikmetleri anlayabilmek için dahi ciddi bir cehd ile okumak, birinci şarttır. Bu sahada **zâhirî hükümlerden hakikata geçememiş olan**

**avamın, bu hükümlerde beşerî anlayış ve meyilleriyle tasarruf etmeden teslim olmaları şarttır.** Havas dahi aynı hükümlere tasarrufsuz teslim olup onlardaki hikmetleri anlamaya çalışır. **Bu tarz hareket; sadakat ve teslimiyettir.** Akıl, ahkâmın menşei değil, ancak onlardaki hikmetleri anlamada muhatabdır.

**Hakiki bir Nur Şakirdi, manevî mesuliyet duygusuna sahiptir.** Bu hissin, vicdanî bir neticesi olarak da, Kur'andan alınmış olduğunu bildiği **Risale-i Nurdaki hakikatlara ve düsturlara tam bir teslimiyeti vardır. Yani kendi arzusuna ve şahsi anlayışlarına göre değil, kitaba uygun düşünür, inanır, konuşur ve yaşamaya çalışır.**

Nur Dairesinde olan birisi, Risale-i Nura zıd düşen hareket ve konuşmalarının kitaba, yani açık beyanlarının getirdiği kat'i hükümlere ters düştüğü hatırlatılınca, kendisinin doğru düşündüğüne dair **kitaptan açık delil göstermeye bedel yine kendi anlayışlarıyla konuşursa ve açık**

beyanlara ve hükümlere karşı te'villere kaçarsa, bu sözleri artık nazar-ı itibara alınmaz.

**Dinî hükümlerde kitabın esas alınması değişmez bir kaidedir.** Aksi halde dine bağlılık iddiası, mânâsız ve mantıksız olur ve böyle kimselerle de dinî meseleleri konuşmak gerekmez. Ancak manevî mes'uliyetten kurtulmak için kitaptaki hakikatler ve düsturlardan dersler ve imkân nisbetinde tebliğ yapılır. Ve iyi niyetli ve teslimiyetli olanların yanlışa düşmemelerine çalışılır.

Bu eserdeki esasatın tesbit şekli ise:

**Kitabdaki sarih beyanların getirdiği mânâ ve hükme istinad eder.**

**Bu hükme muhalif düşen aynı sarahatta başka bir beyan ve te'vili gerektiren bir mecaz veya makamda olmamak şartıyla ortaya konulan bu hüküm sabitiet ve bağlayıcılık vasfını kazanır.**

Evet, **terk edilemez mânâsında** ve terkinde ehl-i hak dairesinin haricine çıkmaya sebebiyet vermesi cihetiyle **“zaruriyat”** denilen dinî hükümlerde.. ve

dinde sarahaten sâbit olduğundan bilâkayd u şart **teslimiyeti gerekli** olması mânâsıyla **“müsellemat”** tabir edilen şer’î düsturlarda.. ve beşerî anlayışlarla tasarruf ve te’vil edilemezlik hususiyetiyle **“muhkemat”** vasfiyle tavsif edilen Kur’anî beyyinatta.. ve temeli teşkil etmek mânâsıyla nazara verilen ve **“esasat”** denilen **İslâmî rükünlerde ve kaidelerde ittifak edilir ve edilme mecburiyeti vardır.**

**Bu esaslardan birinin bilerek ve bilihtiyar zıddını ileri sürüp tamim etmeye çalışanlarla, -tasviben ve bilihtiyar ittifak eden de aynı manevî mes’uliyete ortak olacağından<sup>(1)</sup> hizmet beraberliği yapılmaz.**

Demek esaslarda yapılan bu tarz yanlış hareketler, ittifak yolunu kapayan sebeplerden sayılır. Bu itibarla **ehl-i İslâmın ittifakına çok şiddetli ihtiyaç duyulan bu devrede, hamiyetkâr her müslümanın, hattâ her insanlık vasfını taşıyan herkesin dahi, şer’î ittifakın tek yolu olan Esaslarda ittifakla beraber teferruatın ihtilafını bırakmanın elzemiyetini**

lisanen ve fiilen ve tekraren nazara verip telkin etmeleri zarurîdir.

Salâhiyet ve mes'uliyeti kendinde toplayan resmîyetin haricinde, yani samimi uhuvvetkârane cemaatta, mezkûr yanlış hareketlere iştirak edilemediği gibi menfî mücadeleler de yapılmaz. Ancak hakikat tebliğ ve izhar edilir.

**İslâmî resmîyette ise, (49: 9) âyetinde zikredildiği üzere, birbiriyle mücadeleye girişmiş iki İslâm taifesini, vazifeli resmî makam, ahkâm-ı şer'îye adaleti dairesinde sulh'a davet eder. Yani, şahısların hâkimiyetini bertaraf ile şer'î esasların hâkimiyetini ikame etmek ister.** Eğer bu şer'î davet dinlenilmezse, resmî makam, itaatsızlara karşı mezkûr âyette bildirilen **kıtal hakkını** kullanır. İmam-ı Ali'nin (R.A.) yaptığı gibi...

Tesbit edilen esaslar için toplanan parçalarda, kat'î ve sarîh hüküm ifade eden kısımları **koyu siyah-kırmızı yazı** ile yazdık. Koyu (bold) yazı haricindeki

yazılar ise, nazara verilen hükmü, biraz daha etraflıca tahkik edebilmek içindir. Daha etraflıca geniş araştırmak isteyenler, gösterilen me'haz kitabın verilen sahifesine göre tahkik edebilirler.

Hazret-i İmam-ı Ali (R.A.) Kaside-i Celcelûtiyesinin Risale-i Nurdan haber verdiği kısmında:

«**Risale-i Nur'u tarihiyle ve ismiyle ve mahiyetiyle ve esaslariyle ve hizmetiyle ve vazifesiyle gösterdikten sonra...**»  
(Şualar sh: 750)

Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anhü'nün mezkûr tarzdaki beyanından, **bu esasların varlığına bindörtyüz sene önceden** işaret ettiğini anlıyoruz.

Ve keza Bediüzzaman Hazretleri de aynı mânâda **Risale-i Nur esasatının** kurtuluş için yegane çare olduğunu beyan ederken şöyle der:

«**Bu memlekette, bu asırda, milleti anarşilikten, tereddî ve tedennî-i mutlakadan kurtaracak yegâne çaresi,**

**Risale-i Nur'un Esasatıdır.»** (Kastamonu Lâhikası sh: 131)

Her meselemizde kitabın sarih hükümlerini esas almak olan bu tarzın tahakkuku için, **Külliyyattaki değişmez esasat ve düsturların bilinmesi şarttır ve zaruridir.** Çünkü bilinmeyene uymak düşünülemez ve mantığa aykırıdır.

Şu halde evvelen Risale-i Nur Külliyyatında sarih beyanların neticesi olan ve **“esasat, zaruriyat, müsellemat”** gibi ifadelerle nazara verilen ve cemaatı hak dairesinde tam ittifak ettiren **değişmez düsturlar** hakkındaki bazı beyanları görmek gerekir !

# A-ESASLARDA İTTİFAK ZARURİDİR

1- *Şöyle ki:* «Hak namına, hakikat hesabına olan **tesadüm-ü efkâr** ise, **maksatta ve esasta ittifakla beraber, vesâilde ihtilâf eder.** Hakikatin her köşesini izhar edip hakka ve hakikate hizmet eder. Fakat tarafgirâne ve garazkârâne, firavunlaşmış nefs-i emmâre hesabına hodfuruşluk, şöhretperverâne bir tarzdaki tesadüm-ü efkârdan bârika-i hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü, maksatta ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının küre-i arzda dahi **nokta-i telâkîsi** bulunmaz. **Hak namına olmadığı için, nihayetsiz müfritâne gider, kabil-i iltiyam olmayan inşikaklara sebebiyet verir. Hal-i âlem buna şahittir.»**  
(Mektubat sh: 268)

2- «S – Âlem-i İslâmdaki ihtilâfı tâdil edecek **çare nedir?**



C – *Evvelâ*: **Müttefekun aleyh olan makasîd-ı âliyeye nazar etmektir.** Çünkü, Allah'ımız bir, Peygamberimiz bir, Kur'ân'ımız bir... **Zaruriyat-ı diniyede umumumuz müttefik...** Zaruriyat-ı diniyeden başka olan **teferruat** veya **tarz-ı telâkki** veya **tarik-i tefehhüm**deki tefavüt, bu ittihad ve vahdeti sarsamaz, râcih de gelemmez.

**El-hubbu fillah** düstur tutulsa, **aşk-ı hakikat** harekâtımızda **hâkim** olsa—ki zaman dahi pek çok yardım ediyor—o ihtilâfat sahih bir mecrâyaya sevk edilebilir.

Esefâ, **gaye-i hayalden tenâsî** veya nisyan olmakla, ezhan ene'lere dönüp etrafında gezerler. İşte gaye-i hayal, maksad-ı âli bütün vuzuhuyla meydana atılmıştır.» (Sünühat Tuluât İşârât sh: 83)

**3-** «BİRİNCİ NÜKTE: “Kur'ân-ı Hakîmin esrarı bilinmiyor müfessirler hakikatini anlamamışlar” diye beyan olunan fikrin iki yüzü var. Ve onu diyen, iki taifedir.

*Birincisi:* Ehl-i hak ve ehl-i tetkiktir. Derler ki: “Kur'ân bitmez ve tükenmez bir hazinedir. Her asır, **nusus ve muhkemâtını**

**teslim ve kabul** ile beraber, tetimmat kabilinden, hakaik-i hafiyesinden dahi hissesini alır, başkasının gizli kalmış hissesine ilişmez.”

Evet, zaman geçtikçe Kur’ân-ı Hakîmin daha ziyade hakaiki inkişaf eder demektir. Yoksa—hâşâ ve kellâ—Selef-i Sâlihînin beyan ettikleri **hakaik-i zâhiriye-i Kur’âniyeye şüphe getirmek değil. Çünkü onlara iman lâzımdır. Onlar nasstır, kat’îdir, esastırlar, temeldirler.** (2) **عَرَبِيٌّ مُبِينٌ** fermanıyla, mânâsı vâzıh olduğunu bildirir. Baştan başa hitab-ı İlâhî o mânâlar üzerine döner, takviye eder, bedâhet derecesine getirir.

**O mensus mânâları kabul etmemekten - hâşâ sümme hâşâ - Cenâb-ı Hakkı tekzip ve Hazret-i Risaletin fehmini tezyif etmek çıkar.**

Demek, maânî-i mensûsa, müteselsilen menbaı Risaletten alınmıştır. Hattâ İbni Cerîr-i Taberî, bütün maânî-i Kur’ân’ı, muan’an senetle müteselsilen menba-ı Risalete îsal etmiş ve o tarzda, mühim ve büyük tefsirini yazmış.» (Mektubat sh: 388)

<sup>2</sup> Nahl Süresi, 16:103.

***Kabul edilmemesi halinde küfrü netice veren Kur'an'ın kat'î hükmü hakkında, Bediüzzaman Hazretlerinin örnek teşkil eden bir izahı:***

4- «Bundan sonra **zarurî ve gayr-ı zarurîyi tefrik** edeceğiz. İşte, cevab-ı Kur'ânîde olan **zarurî hükümler ki, inkârı kabul etmez**, şudur:

Zülkarneyn müeyyedün min indillah bir şahıstır. Onun irşad ve tertibiyle, iki dağ arasında bir sed bina edilmiştir: zâlimlerin ve bedevîlerin def-i fesatları için... Ve Ye'cüc-Me'cüc, iki müfsid kabiledirler. Emr-i İlâhî geldiği vakit sed harap olacaktır, ilâ âhîrîhî.

Bu kıyasla, ona Kur'ân delâlet eden hükümler, **Kur'ân'ın zaruriyatındandırılar. Bir harfin inkârı dahi kabil değildir.** Fakat o mevzuat ve mahmulâtın keyfiyatlarının teşrihatları ve mahiyetlerinin hududu ise, Kur'ân onlara **kat'iyü'd-delâlet** değildir.» (Muhakemat sh: 66)

## B- ESASAT-I ŞERİATİ ESAS TUTMAK

1- «Makamât-ı enbiya ve eâzım-ı evliyanın makamâtının bazı gölgeleri ve zılleri var. Ehl-i sülûk onlara girer, kendini o evliya-yı azîmeden daha azîm görür, belki enbiyadan ileri geçtiğini zanneder, vartaya düşer.

Fakat bu geçmiş umum vartalardan zarar görmemek için, **usul-ü imaniyeyi ve Esâsât-ı Şeriatı daima rehber ve esas tutmak** ve meşhudunu ve zevkini onlara karşı muhalefetinde itham etmektedir.» (Mektubat sh: 455)

2- «Şeytanın evvelki desiselerine karşı mü'minin tahassungâhı, **muhakkıkîn-i asfiyanın düsturlarıyla hudutları taayyün eden hakaik-i imaniye ve muhkemât-ı Kur'âniyedir.**» (Lem'alar sh: 75)

*Yani Esasat-ı Diniyenin tesbit salahiyeti, muhakkikîn-i asfiyaya verilmiştir.*

3- «Ey ehl-i hak ve ehl-i hidayet! Şeytan-ı ins ve cinnînin mezkûr desiselerinden kurtulmak çaresi: **Ehl-i Sünnet ve Cemaat** olan ehl-i hak mezhebini karargâh yap ve **Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın Muhkemat kalesine gir** ve **Sünnet-i Seniyyeyi rehber yap**, selâmeti bul.» (Lem'alar sh: 78)

4- «Ey şeytanın desiselerine müptelâ olan biçare insan! Hayat-ı diniye, hayat-ı şahsiye ve hayat-ı içtimaiyenin selâmetini dilersen ve sıhhat-i fikir ve istikamet-i nazar ve selâmet-i kalb istersen, **muhkemâtı Kur'âniyenin mizanlarıyla ve Sünnet-i Seniyyenin terazileriyle a'mâl ve hâtırâtını tart**. Ve **Kur'ân'ı ve Sünnet-i Seniyyeyi daima rehber yap**. Ve *Eûzü billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm* de, Cenâb-ı Hakka ilticada bulun.» (Lem'alar sh: 89)

5- «Bu hale giriftar olanlar, **mizan-ı Şeriatı elde tutmak ve usulüddin ulemasının düsturlarını kendine ölçü ittihaz etmek ve İmam-ı Gazâlî ve İmam-ı Rabbanî gibi muhakkıkîn-i**

**evliyanın talimatlarını rehber etmek gerektir.** Ve daima nefsini itham etmektir.» (Mektubat sh: 447)

**6-** «Ruh-u beşerde pek çok istidat ve kabiliyetlerin tohumlarını ekmiştir. Fakat o istidatların terbiyesini ve neticesini, cüz-ü ihtiyarînin eline vermiştir. **O cüz-ü ihtiyarînin yuları da, Şeriatın, yani delâil-i nakliyenin eline verilmiştir.»** (İşarat-ül İ'caz sh: 173)

**7- Evet,** «Mâlikinin izni olmaksızın Onun mülküne el uzatma. Binaenaleyh, gafletle, kendi hesabına bir iş yaptığın zaman, haddini tecavüz etme. Eğer Mâlikin hesabına olursa, istediğin şeyi al ve yap - **fakat izin ve meşiet ve emri dairesinde olmak şartıyla. İzin ve meşîetini de Şeriatından öğrenirsin.»** (Mesnevi-i Nuriye sh: 82)

*Burada şart koşulan ahkâm-ı şer'iyeyi, mezkûr muhakkikîn-i asfiya tesbit eder ve etmişlerdir. Fakat zamanın bazı teslimiyetsiz insanları;*

8- «Hâdisât-ı zamaniye bahanesiyle Vehhâbîlik ve Melâmîliğin bir nev'ine zemin ihzar etmek tarzında, bazı **ruhsat-ı şer'iyeyi** perde yapıp eserler yazılmış. Risaletü'n-Nur, **gerçi umuma teşmil suretiyle değil, fakat herhalde hakikat-i İslâmiyenin içinde cereyan edip gelen esas-ı velâyet ve esas-ı takvâ ve esas-ı azimet ve esâsât-ı Sünneti Seniye gibi ince, fakat ehemmiyetli esasları muhafaza etmek bir vazife-i asliyesidir. Sevk-i zaruretle, hâdisâtın fetvalarıyla onlar terk edilmez.»** (Kastamonu Lâhikası sh: 77)

*diyerek Bediüzzaman Hazretleri bizleri ikaz eder.*

## **C-ZARURİYATTA İCTİHAD OLAMAZ**

1- «Peygambere bildirilen umûr-u gaybiye, bir kısmı tafsil ile bildirilir. Bu kısımda hiç tasarruf edilmez ve karışamaz: **Kur'ân'ın ve hadis-i kudsînin muhkematı gibi.»** (Şualar sh: 579)

2- «**Dinin zaruriyatı ki, içtihad onlara giremez** çünkü kat'î ve muayyendirler. Hem o zaruriyat, kut ve gıda hükmündedirler.» (Sözler sh: 480)

3- «O kısım ehl-i dalâlet baktılar ki, müçtehidînlerle iş bitmiyor. Onların omuzlarındaki, yalnız nazariyat-ı diniyedir. Halbuki, bu kısım ehli dalâlet, zaruriyat-ı diniyeyi terk ve tağyir etmek istiyorlar. “Onlardan daha iyiyiz” deseler, meseleleri tamam olmuyor. Çünkü, **müçtehidîn, nazariyâta ve kat'î olmayan teferruâta karışabilirler.** Halbuki, bu mezhepsiz ehl-i dalâlet, zaruriyatı diniyede dahi fikirlerini karıştırmak ve kabil-i tebdil olmayan mesâili tebdil etmek ve kat'î erkân-ı İslâmiyeye karşı gelmek istediklerinden, elbette, zaruriyat-ı diniyenin hameleleri ve direkleri olan Sahâbelere ilişecekler.» (Sözler sh: 496)

4- «Din ve şariat-ı İslâmiyenin sahibi olan **Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm** iki cihanın sultanı, şark ve garp ve Endülüs ve Hind birer taht-ı saltanatı olduğundan, **din-i İslâmın Esâsâtını bizzat kendisi gösterdiği gibi, o dinin teferruatını ve sair ahkâmını, hattâ en cüz'î âdâbını**



**dahi bizzat o getiriyor, o haber veriyor, o emir veriyor.** Demek, fûruatı İslâmiye, değişmeye kabil bir libas hükmünde değil ki, onlar tebdil edilse esas din bâki kalabilsin. Belki, esas-ı dine bir cesettir, lâakal bir cilttir. Onunla imtizaç ve iltiham etmiş kabil-i tefrik değildir. **Onları tebdil etmek, doğrudan doğruya Sahibi Şeriatı inkâr ve tekzip etmek çıkar.**

Mezâhibin ihtilâfı ise, Sahib-i Şeriatin gösterdiği nazarî düsturların tarz-ı tefehhümünden ileri gelmiştir. **“Zaruriyât-ı diniye” denilen ve kabil-i tevil olmayan ve “muhkemat” denilen düsturları ise, hiçbir cihette kabil-i tebdil değildir ve medar-ı içtihad olamaz. Onları tebdil eden, başını dinden çıkarıyor,**

يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الْقَوْسِ (3)

**kaidesine dahil oluyor.»** (Mektubat sh: 435)

**5- «S – Kur’ân, zaruriyat-ı diniyedendir. Zaruriyatta ihtilâf olamaz. Halbuki**

---

<sup>3</sup> “Okun yaydan fırlaması gibi dinden çıkarlar.” *Buharî*, Enbiyâ: 6; Menâkıb: 25; *Müslim*, Zekât: 142-144, 147, 148, 154, 156, 159; *Ebû Dâvud*, Sünnet: 28.

müfessirlerce verilen ayrı ayrı mânâların bir kısmı birbirine muhaliftir.

C – Azizim! Kur'ân'ın herbir kelâmı, üç kaziyeyi müstemildir.

*Birincisi:* Bu, Allah'ın kelâmıdır.*İkincisi:* Allah'ca murad olan mânâ, haktır.*Üçüncüsü:* Mânâ-yı murad, budur.

Eğer Kur'ân'ın o kelâmı, başka bir mânâyâ ihtimali olmayan **muhkemattan olursa** veya Kur'ân'ın başka bir yerinde **beyan edilmişse**, birinci ve ikinci kaziyeleri aynen kabul etmek lâzımdır ve **inkârları da küfürdür.**» (İşarat-ül İ'caz sh: 66)

## **D- ZAHİR-İ ŞERİATA MUHALEFET EDİLEMEZ**

1- « لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ » sırrıyla, ehl-i velâyet, gaybî olan şeyleri, bildirilmezse bilmezler. En büyük bir velî dahi, hasmının hakikî halini bilmedikleri için, haksız olarak mübareze etmesini Aşere-i Mübeşşerenin mabeynindeki muharebe gösteriyor. Demek,

iki veli, iki ehl-i hakikat birbirini inkâr etmekle makamlarından sukut etmezler. Meğer, bütün bütün **zâhir-i şeriate muhalif ve hatâsı zahir bir içtihadla hareket edilmiş ola.**» (Kastamonu Lâhikası sh: 195)

2- «İnsanda bazı letâif var ki, teklif altına giremez o lâtife hâkim olduğu vakit, tekâlif-i şer'iyeye muhalefetiyle mes'ul tutulmaz. Ve madem insanda bazı letâif var ki, teklif altına girmediği gibi, ihtiyar altına da girmez, hattâ aklın tedbiri altına da girmez o lâtife, kalbi ve aklı dinlemez. Elbette, o lâtife bir insanda hâkim olduğu zaman—fakat o zamana mahsus olarak—o zat, şeriate muhalefette velâyet derecesinden sukut etmez, mâzur sayılır. Fakat **bir şartla ki, hakaik-i şeriate ve kavâid-i imanîye karşı bir inkâr, bir tezyif, bir istihfaf olmasın. Ahkâmı yapmasa da, ahkâmı hak bilmek gerektir.** Yoksa, o hale mağlûp olup - neûzü billâh - o hakaik-i muhkemeye karşı inkâr ve tekzibi işmam edecek bir vaziyet, alâmet-i sukuttur.» (Mektûbat sh: 452)

3- «Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

كُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ (4)

Yani, (5) **السَّرِيَّةُ** sırrıyla, **kavaid-i Şeriat-ı Garrâ ve desâtir-i Sünnet-i Seniyye** tamam ve kemâlini bulduktan sonra, yeni icadlarla o düsturları beğenmemek veyahut—hâşâ ve kellâ—nâkıs görmek hissini veren bid'aları icad etmek dalâlettir, ateştir.

**Sünnet-i Seniyyenin merâtibi var.** Bir kısmı vâciptir, terk edilmez. O kısım, Şeriat-ı Garrâda tafsilâtıyla beyan edilmiş. **Onlar muhkemattır, hiçbir cihette tebeddül etmez.»** (Lem'alar sh: 53)

## E- SARIH BEYANLARIN HÜKÜMLERİNDE TE'VİL YAPILAMAZ

*Risale-i Nur'da bu mevzu ile alâkalı muhtelif bahislerin bir kısmı şöyledir:*

<sup>4</sup> Müslim, Cum'a: 43; Ebû Dâvud, Sünnet: 5; Nesâî, İ'deyn: 22; İbn-i Mâce, Mukaddime: 6, 7; Dârimî, Mukaddime: 16, 23; Müsned, 3:310, 371, 4: 126, 127.

<sup>5</sup> Mâide Süresi, 5:3.

1- «Halk-ı şer, şer değil belki kesb-i şer, şerdir. Çünkü, halk ve icad umum neticelere bakar. Bir şerrin vücudu çok hayırlı neticelere mukaddeme olduğu için, o şerrin icadı, neticeler itibarıyla hayır olur, hayır hükmüne geçer...

...Mutezile bu sırrı anlamadıkları için, “Halk-ı şer, şerdir ve çirkinin icadı çirkindir” diye, Cenâb-ı Hakkı takdis için, şerrin icadını ona vermemişler, dalâlete düşmüşler, *ve bi’l-kaderi hayrihî ve şerrihî* olan bir rükn-ü imaniyeyi tevil etmişler.» (Lem’alar sh: 76)

2- «Kâfir ve münafıkların Cehennemde yanmalarını ve azap ve cihad gibi hadiseleri kendi şefkatine sığdırmamak ve teville sapmak, Kur’ân’ın ve edyân-ı semâviyenin bir kısım-ı azîmini inkâr ve tekzip olduğu gibi, bir zulm-ü azîm ve gayet derecede bir merhametsizliktir.» (Kastamonu Lâhikası sh: 75)

2.1- «Mûsâ Bekûf ise, ziyade teceddüde taraftar ve asrîliğe mümâşâtkâr efkârıyla çok yanlış gidiyor. Bazı hakaik-i İslâmiyeyi yanlış tevillerle tahrif ediyor.» (Lem’alar sh: 274)

2.2- «Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyan, o derece cismanî lezzetleri sarîh bir surette beyan eder ki, başka tevillerle **mânâ-yı zâhirîyi kabul etmemek imkân haricindedir.**» (Şualar sh: 229)

3- «Ey insafsız hey'et! Eğer her asırda üç yüz elli milyonun kudsî ve semâvî rehberi ve bütün saadetlerinin programı ve dünyevî ve uhrevî hayatın mukaddes hazinesi olan **Kur'ân-ı Mucizü'l-Beyânın tesettür ve irsiyet ve teaddüd-ü zevcat ve zikrullah ve ilm-i dinin dersi ve neşri ve şeâiri diniyenin muhafazası haklarında gelen ve **tevil kaldırmaz sarîh çok âyât-ı Kur'âniyeyi inkâr etmek**** ve bütün İslâm müçtehidlerini ve umum şeyhülislâmları suçlu yapmak..» *tır.* (Şualar sh: 432)

4- **«Sarahat-ı Kur'aniye te'vil kaldırmaz.»** (Osm. Lem'alar sh: 125)

4.a- «Ey **aklı nakl üzerine tercih eden mütefelsif**, bil ki! Sen kendi felsefî aklınla nakli tevil ediyor, belki de tahrif ediyorsun. Öyledir, zira gururdan ve felsefiyatta tegalguldan tefessüh etmiş olan aklın ona dar

gelir.» (Mesnevî-i Nuriye sh: 191, Tercüme: A. Badıllı)

4.b- «Risale-i Nur'un mesleği, sair tarikatlar, meslekler gibi mağlûp olmayarak, belki galebe ederek pek çok muannidleri imana getirmesi, pek çok hâdisâtın şehadetiyle, bu asırda bir mucize-i mâneviye-i Kur'âniye olduğunu ispat eder. **O dairenin haricinde, ekseriyetle, bu memlekette, bu hususî ve cüz'î ve yalnız şahsî hizmet veya mağlûbane perde altında veya bid'alara müsamaha suretinde ve te'vilât ile bir nevi tahrifat içinde hizmet-i diniye tam olamaz diye, hâdisat bize kanaat vermiş.»** (Emirdağ Lâhikası-1 sh: 63)

5- «Hazret-i Ali radiyallahu anhü'nün Kaside-i Ercûze ve Celcelûtiyesindeki şiddetli alâkadarlığını murad ettiği bir Varis-i Nebi ve Mukavvi-i Din ve Hâmil-i İsm-i Âzam olan Risale-i Nur ve müellifi olduğu. Çünkü, bütün dünya meydandadır ve bütün nidaları işitiyoruz ekseriya hareketleri görüyoruz ki hak ve hakikatte yanılmayan ve **Kur'ân'ın hukukunu emrolunduğu gibi te'vilsiz muhafazaya çalışan "Risalei Nur'dur"** diye şek ve şüphesiz olarak Hazret-i Ali

radiyallahu Anhü'nün muhatabı o olduğunu kat'i ispat eder.» (Lem'alar sh: 449)

**6-** «Hazret-i Ali'nin hilâfetinin teahhur etmesinin bir sırrı da şudur ki: Gayet muhtelif akvâmın birbirine karışmasıyla, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın haber verdiği gibi sonra inkişaf eden yetmiş üç fırka efkârının esaslarını taşıyan o akvam içinde, fitne-engiz hâdisâtın zuhuru zamanında, Hazret-i Ali gibi harikulâde bir cesaret ve feraset sahibi, Hâşimî ve Âl-i Beyt gibi kuvvetli, hürmetli bir kuvvet lâzımdı ki dayanabilsin. Evet, dayandı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın haber verdiği gibi, **“Ben Kur'ân'ın tenzili için harb ettim. Sen de tevili için harb edeceksin.”**»<sup>(6)</sup> (Mekûbat sh: 99)

---

<sup>6</sup> el-Heysemî, *Mecmeu'z-Zevâid*, 6:244; *Müsned*, 3:31, 33, 82.



# F- NAKLÎ DELİLLERE TESLİMİYET ESASTIR

1- «Mezheb-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaat derler ki: **“Cenâb-ı Hak bir şeye emreder, sonra hasen olur. Nehyeder, sonra kabih olur.”** Demek emirle güzellik, nehiyle çirkinlik tahakkuk eder. Hüsün ve kubh, mükellefin ıttılâna bakar ve ona göre takarrur eder.» (Sözler sh: 276)

*Demek ki, beşerî düşüncelerle din namına hüküm getirilemez.*

2- «Ehl-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaatin mezhebinde **birşeyin şer'an çirkinliği, pisliği, nehy-i İlâhî sebebiyledir.**» (M: sh: 39)

3- « **أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَامُهُمْ بِهَذَا** Yahut, acaba akıllarına güvenen akılsız feylesoflar gibi, “Aklımız bize yeter” deyip sana ittibâdan istinkâf mı ederler? Halbuki, akıl ise sana ittibâı emreder. Çünkü bütün dediğin makuldür. Fakat **akıl kendi başıyla ona yetişemez.**» (Sözler sh: 386)

4- « **أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا** Veyahut, akıllı hâkim yapan mütehakkim Mutezile gibi, **kendilerini Hâlıkın işlerine rakîb ve müfettiş tahayyül edip Hâlık-ı Zülcelâli mes'ul tutmak mı istiyorlar?** Sakın fütur getirme. Öyle hodbinlerin inkârlarından birşey çıkmaz. Sen de aldırma.» (Sözler sh: 387)

5- « **أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ** Veyahut, gayb-âşinâlık dâvâ eden Budeîler gibi ve umur-u gaybiyeye dair tahminlerini yakîn tahayyül eden akılfuruşlar gibi, **senin gaybî haberlerini beğenmiyorlar mı? Gaybî kitapları mı var ki senin gaybî kitabını kabul etmiyorlar? Öyleyse, vahye mazhar Resullerden başka kimseye açılmayan ve kendi başıyla ona girmeye kimsenin haddi olmayan âlem-i gayb kendi yanlarında hazır, açık tahayyül edip ondan malûmat alarak yazıyorlar hülyasında bulunuyorlar.** Böyle haddinden hadsiz tecavüz etmiş mağrur hodfuruşların tekzipleri sana fütur vermesin. Zira az bir zamanda senin hakikatlerin onların hülyalarını zirüzeber edecek.» (Sözler sh: 388)

**6-** «Kur'ân'ın hakaik-ı İlâhiyeye dair beyanatı ve tılsım-ı kâinatı fethedip ve hilkatî âlemin muammâsını açan beyanat-ı kevniyesi, ihbârât-ı gaybiyenin en mühimidir. Çünkü, o **hakaik-ı gaybiyeyi, hadsiz dalâlet yolları içinde istikametle onları gidip bulmak, akl-ı beşerin kârı değildir ve olamaz. Beşerin en dâhi hükemaları o mesâilin en küçüğüne akıllarıyla yetişmediği malûmdur.**

Hem Kur'ân gösterdiği o hakaik-ı İlâhiye ve o hakaik-ı kevniyeyi **beyandan sonra ve safayı kalb ve tezkiye-i nefisten sonra ve ruhun terakkiyatından ve aklın tekemmülünden sonra** beşerin ukulü "Sadakte" deyip o hakaikı kabul eder, Kur'ân'a "Bârekâllah" der.» (Sözler sh: 406)

**7-** «Hükema-yı işrâkıyyunun kitaplarına ve sünnetin mizaniyle tartmayıp keşfiyat ve meşhudâtına itimad eden mutasavvıfînin kitaplarını teemmül eden, bu hükmümüzü bilâşüphe tasdik eder. Demek, hakaik-ı Kur'âniyenin cinsinden ve Kur'ân'ın dersinden aldıkları halde -çünkü Kur'ân değil- böyle nâkıs geliyor.» (Sözler sh: 440)

8- «Bütün uhrevî ve dünyevî, ilmî ve amelî erkân-ı sitte-i imaniyenin herbirisini tafsilen, erkân-ı hamse-i İslâmiyenin herbirisini kasten ve cidden ve saadet-i dâreyni temin eden bütün düsturları görür, gösterir. Muvazenesini muhafaza edip, tenasübünü idame edip, o hakaikın heyet-i mecmuasının tenasübünden hasıl olan hüsün ve cemâlin menbaından, Kur'ân'ın bir i'câzı mânevîsi neş'et eder.

İşte şu sırr-ı azîmdendir ki, ulema-i ilm-i kelâm, **Kur'ân'ın şakirdleri oldukları halde**, bir kısmı onar cilt olarak erkân-ı imaniyeye dair binler eser yazdıkları halde, Mutezile gibi **aklı nakle tercih ettikleri için**, Kur'ân'ın on âyeti kadar vuzuhla ifade ve kat'î ispat ve ciddî ikna edememişler. Adeta onlar, uzak dağların altında lâğım yapıp, borularla tâ âlemin nihayetine kadar silsile-i esbabra gidip orada silsileyi keser, sonra âb-ı hayat hükmünde olan marifet-i İlâhiyeyi ve vücud-u Vâcibü'l-Vücudu ispat ederler.

**Âyet-i kerime ise, herbirisi birer asâ-yı Mûsâ gibi, her yerde suyu çıkarabilir, herşeyden bir pencere açar, Sâni-i**

**Zülcelâli tanıttırır.** Kur'ân'ın bahrinden tereşşuh eden Arabî *Katre* risalesinde ve sair Sözlerde şu hakikat fiilen ispat edilmiş ve göstermişiz.

İşte, hem şu sırdandır ki, bâtın-ı umura gidip, **sünnet-i seniyyeye ittibâ etmeyerek, meşhudatına itimad ederek yarı yoldan dönen** ve bir cemaatin riyasetine geçip bir fırka teşkil eden **fırak-ı dâllenin bütün imamları**, hakaikın tenasübünü, muvazenesini muhafaza edemediğindendir ki, böyle **bid'aya, dalâlete düşüp bir cemaat-i beşeriyeyi yanlış yola sevk etmişler.** İşte bunların bütün aczleri, âyât-ı Kur'âniyenin i'câzını gösterir.» (Sözler sh: 441)

**9- «Bütün mucizât-ı Ahmediye (a.s.m.) dahi Kur'ân'ın bir mucizesidir ki, Kur'ân'ın Cenâb-ı Hakka karşı nisbetini gösterir ve o nisbetin zuhuruyla herbir kelimesi bir mucize olur. Çünkü, o vakit birtek kelime, bir çekirdek gibi, bir şecere-i hakaiki mânen tazammun edebilir. Hem merkez-i kalb gibi, hakikat-i uzmânın bütün âzâsına münasebettar olabilir. Hem bir ilm-i muhite ve nihayetsiz bir iradeye istinad**

ettiği için, hurufuyla, heyetiyle, vaziyetiyle, mevkiyle hadsiz eşyaya bakabilir. İşte, şu sırdandır ki, ulema-i ilm-i huruf, Kur'ân'ın bir harfinden bir sayfa kadar esrar bulduklarını iddia ederler ve dâvâlarını o fennin ehline ispat ediyorlar.» (Sözler sh: 443)

**10- «İslâmiyetin dairesine Selef-i Sâlihîn gibi takvâ-yı kâmile kapısıyla ve zaruriyât-ı diniyenin imtisali tarikiyle dahil olanlarda meylü't-tevessü ve irade-i içtihad bulunsa, o kemaldır ve tekemmüldür. Yoksa, **zaruriyâtı terk eden ve hayat-ı dünyeviyeyi hayat-ı uhreviyeye tercih eden ve felsefe-i maddiye ile âlûde olanlardan olan o meylü't-tevsi ve irade-i içtihad, vücud-u İslâmiyeyi tahrip ve boynundaki şer'î zincirini çıkarmaya vesiledir...****

Üç nokta-i nazar, şu zamanın içtihadâtını arziye yapar, semâvîlikten çıkarıyor. Halbuki, şeriat semâviyedir ve içtihadât-ı şer'îye dahi, onun ahkâm-ı mesturesini izhar ettiğinden, semâviyedirler.

*Birincisi:* Bir hükmün hikmeti ayrıdır, illeti ayrıdır. Hikmet ve maslahat ise, tercihe

sebeptir icaba, icada medar değildir. İlet ise, vücuduna medardır...

Şu zamanın nazarı, evvelâ ve bizzat saadet-i dünyeviyeye bakıyor ve ahkâmları ona tevcih ediyor. Halbuki, şeriatın nazarı ise, evvelâ ve bizzat saadet-i uhreviyeye bakar ikinci derecede, âhirete vesile olmak dolayısıyla, dünyanın saadetine nazar eder. Demek, **şu zamanın nazarı, ruh-u şeriattan yabanîdir.** Öyleyse şeriat namına içtihad edemez.» (Sözler sh: 482)

*Alimler, kişinin yaşayışı anlayışına te'sir ettiğini beyan etmişlerdir.*

11- «Hem meselâ, bir içki mübtelâsı, zaruret derecesinde mübtelâ olsa da, diyemez ki: “Zarurettir, bana helâldir.”

Şu zamanın ehl-i içtihadı, o zaruratı ahkâm-ı şer'iyeye medar yaptıklarından, içtihadları arziyedir, hevesîdir, felsefîdir semâvî olamaz, şer'î değil. Halbuki, **semâvat ve arzın Hâlıkının ahkâm-ı İlâhiyesinde tasarruf ve ibâdınının ibâdâtına müdahale ve o Hâlıkın izn-i mânevîsi olmazsa, o tasarruf, o müdahale merduddur.**» (Sözler sh: 483)

12- «Rüyadaki adam kendi rüyasını tabir edemediği gibi, o kısım ehl-i keşif ve şuhud dahi rüyetlerini o halde iken kendileri tabir edemezler. **Onları tabir edecek, “asfiya” denilen veraset-i nübüvvet muhakkikleridir.** Elbette o kısım ehl-i şuhud dahi, asfiya makamına çıktıkları zaman, kitap ve sünnetin irşadıyla yanlışlarını anlarlar, tashih ederler, hem etmişler.» (Mektubat sh: 81)

13- «Şu meseleden anlaşılıyor ki, derece-i şuhud, derece-i iman-ı bilgaybdan çok aşağıdır. Yani, **yalnız şuhuduna istinad eden bir kısım ehli velâyetin ihatasız keşfiyatı, veraset-i nübüvvet ehli olan asfiya ve muhakkikînin, şuhuda değil, Kur’ân’a ve vahye, gaybî fakat daha sâfi, ihatalı, doğru hakaik-i imaniyelerine dair ahkâmlarına yetişmez.**

Demek, **bütün ahval ve keşfiyatın ve ezvak ve müşahedatın mizanı, Kitap ve Sünnettir. Ve mihenkleri, Kitap ve Sünnetin desâtir-i kudsiyeleri ve asfiya-i muhakkikînin kavânin-i hadsiyeleridir.»** (Mektubat sh: 83)



14- «Bu fakir Said, Eski Said'den çıkmaya çalıştığı bir zamanda, rehbersizlikten ve nefs-i emmârenin gururundan gayet müthiş ve mânevî bir fırtına içinde akıl ve kalbim hakaik içerisinde yuvarlandılar. Kâh Süreyya'dan serâya, kâh serâdan Süreyya'ya kadar bir sukut ve suud içerisinde çalkanıyorlardı.

İşte, o zaman müşahede ettim ki, **Sünnet-i Seniyyenin meseleleri, hattâ küçük âdâbları**, gemilerde hatt-ı hareketi gösteren kıblenâmeli birer pusula gibi, hadsiz zararlı, zulümatlı yollar içinde birer düğme hükmünde görüyordum. Hem o seyahat-i ruhiyede, çok tazyikat altında, gayet ağır yükler yüklenmiş bir vaziyette kendimi gördüğüm zamanda, Sünnet-i Seniyyenin o vaziyete temas eden meselelerine ittibâ ettikçe, benim bütün ağırlıklarımı alıyor gibi bir hiffet buluyordum. Bir **teslimiyetle, tereddütlerden ve vesveselerden, yani, “Acaba böyle hareket hak mıdır, maslahat mıdır?” diye endişelerden kurtuluyordum.** Ne vakit elimi çektiysem, bakıyordum, tazyikat çok. Nereye gittikleri anlaşılmayan çok yollar var. Yük ağır, ben de gayet âcizim. Nazarım da kısa, yol da

zulümatlı. Ne vakit Sünnete yapışsam yol aydınlaşıyor, selâmetli yol görünüyor, yük hafifleşiyor, tazyikat kalkıyor gibi bir hâlet hissediyordum. İşte o zamanlarımda İmamı Rabbanînin hükmünü bilmüşahede tasdik ettim.» (Lem'alar sh: 50)

*İşte birkaç kısa nümuneler olarak nakledilen yukarıdaki ifade ve beyanlarda sarahaten görülüyor ki, dinde, te'vil kaldırmaz ve bağlayıcı bazı hüküm ve düsturlar ve mukarrer kaideler, muhkemat ve esaslar vardır.*

*Bunlara iman ve teslimiyet şart ve zaruridir. Aksi halde şerî'at dairesinden çıkmak tehlikesi doğar. Teferruat sayılan hükümler ise bu esaslara ters düşemez.*

*İşte bu gibi esaslarda bütün müslümanların ittifakı mecburî olduğundan bu esaslar sağlam bir İslâm Birliğini tahakkuk ettirir.*

*Dinî cemaatlerde sözü geçerli olan şahıslar, bu gibi esasları ve bu esaslarda birleşmenin zaruret ve elzemiyyetini tekraren beyan ve telkin etmeleri icab eder.*

*Dinî cemaatler de aynı kaide ile, yani meşru meslek esaslarında ittifak etmeyi esas almalıdırlar. Çünkü başka meşru bir ittifak yolu yoktur.*

*Esaslara muhalefet edenlerle hak ve şer'i mânâda ittifak etmek ve hizmet beraberliğinde olmak, aynı hatayı desteklemekle aynı suça ortak olmayı netice verdiğiinden ittifak edilemez.*

*Ezcümlle: Hazreti Üstad Bediüzzaman, Eğirdir Müftüsüne yazdığı (Son İhtar) yazısında diyor ki:*

15- «Zatınız, herkesten ziyade hizmetimize taraftar ve hararetle himayetkâr olmak lâzım gelirken, maatteessüf, meçhul sebeplerle, aksimize tarafgirâne ve bize karşı soğukça rakîbane baktığınızdan, oğlunuzu bu köyde yerleştirip ona dost-ahbap buldurmak için çalıştınız. Neticesinde, burada öyle bir vaziyet hasıl olmuş ki, mahiyetini düşündükçe senin bedeline ruhum titriyor. Çünkü, *Es-sebebü ke'l-fâil* kaidesinde, bu vaziyetten gelen günahlardan, seyyiattan siz mes'ulsünüz.

Zehire tiryak namı vermekle tiryak olmadığı gibi, zendeka hissiyatını veren ve dinsizliğe zemin ihzar eden bir heyetin

vaziyetine, ne nam verilirse verilsin, Genç Yurdu denilsin, hattâ Mübarekler Yurdu denilsin, ne denilirse denilsin, o mânâ değişmez. Başka yerlerde, Genç Yurdu ve Türklük Meclisi, Teceddüt Mahfeli gibi isim ve ünvanlarla bulunan heyetler, başka şekillerde zararsız bir surette bulunabilirler...

...İşte, sizin ilminize ve makam-ı içtimaîinize ve mensab-ı fetvanıza ve bu havalideki nüfuzunuza ve evlât hakkındaki müfrit şefkatinizden gelen teşvikkârâne muavenetinize istinad ederek, burada hem beni, hem seni pek ciddî alâkadar edecek bir vaziyet vücuda geliyor.

Ben kendim burada muvakkatım ıslahına da mükellef değilim belki bir derece mesuliyetten kurtulabilirim. Fakat zatınız hem sebep, hem nokta-i istinad olduğunuzdan, o vaziyetten gelen müthiş meyveler defter-i a'mâlinize geçmemek için, herşeyden evvel bu vaziyeti ıslah etmelisiniz. Veyahut oğlunu buradan çek. O daimî senin mânevî zararına günah işleyecek tezgâhı tebdil etmeye çalış.» (Barla Lâhikası sh: 196)

*Aynı mesele ile alâkadar diğer birkaç kısa nümuneler de şöyledir:*

16- «**Umumî musibet, ekseriyetin hatasından ileri gelmesi cihetiyle, ekser nâsın o zalim eşhâsın harekâtına fiilen veya iltizamen veya iltihaken taraftar olmasıyla mânen iştirak eder, musibet-i âmmeye sebebiyet verir.**» (Sözler sh: 172)

17- «Bazen bu harp boğuşmalarını merakla takip eden, bir tarafa kalben taraftar olur. Onun zulümlerini hoş görür, zulmüne şerik olur.» (Şualar sh: 202)

18- «**Zulme rıza zulümdür taraftar olsa, zâlim olur.**

Meyletse

وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ (7)  
âyetine mazhar olur.» (Kastamonu Lâhikası sh: 207)

19- «İKİNCİ NOKTA

âyet-i kerimesi fermanıya, **zulme değil yalnız âlet olanı ve taraftar olanı, belki ednâ bir meyil edenleri dahi** dehşetle ve şiddetle tehdit ediyor. Çünkü, rıza-yı küfür küfür

<sup>7</sup> Hûd Süresi, 11:113.

olduğu gibi, zulme rıza da zulümdür.»  
(Mektubat sh: 361)

**20- «Küfre rıza küfür olduğu gibi dalâlete, fıska, zulme rıza da fısktır, zulümdür, dalâlettir.»** (Emirdağ LâhİKası-ll sh: 175)

**21-** «Bu asırdaki ehl-i İslâmın fevkalâde safderunluğu ve dehşetli cânileri de âlicenâbâne affetmesi ve bir tek haseneyi, binler seyyiatı işleyen ve binler mânevî ve maddî hukuk-u ibâdı mahveden adamdan görse, ona bir nevi taraftar çıkmasıdır. Bu suretle, ekall-i kalîl olan ehl-i dalâlet ve tuğyan, safdil taraftarla ekseriyet teşkil ederek, ekseriyetin hatâsına terettüp eden musibet-i âmmenin devamına ve idamesine, belki teşdidine kader-i İlâhiyeye fetva verirler “Biz buna müstehakız” derler.» (Kastamonu LâhİKası sh: 25)

*Bunlar gibi hayli ifade ve beyanlar açıkça gösteriyor ki, şer’î kaidelere muhalif düşen faaliyetlerde bulunanlarla beraberlik veya taraftarlık yapılamıyor.*

***Keza iyi niyetli dinî cemaatlerle ittifak için, Şer'iatın yasakladığını yasak, serbest bıraktıklarını serbest görüp, ona göre hareket etmeyi ifade eden "hürriyet-i şer'iyeye" ile beraber, Anarşiye kapı açan menfî hareketleri terketmeyi şart koşan Bediüzzaman Hazretleri diyor ki:***

22- «Muhabbet-i din saikasıyla teşekkül eden cemaatlerin **iki şartla** umumunu tebrik ve **onlarla ittihad ederiz :**

***Birinci şart:*** Hürriyet-i şer'iyeyi ve âsâyişi muhafaza etmektir.

***İkinci şart:*** Muhabbet üzerinde hareket etmek, başka cemiyete leke sürmekle kendisine kıymet vermeye çalışmamak birinde hatâ bulunsa, müfti-i ümmet olan **cemiyet-i ulemâya havale** etmektir.» (Hutbe-i Şamiye sh: 98)

***Yani, çözüm isteyen teferruat meselelerindeki ihtilafın, usul-i Şeri'ata ve Şeri'atın temel kitablarına istinaden***

*halledilmesini ister. Aksi halde meşru ittifakın sağlanamayacağını bildirir.*

ESASAT-I NURİYE eserinden alınmıştır.